

CRISUL NEGRU

REVISTĂ DE CULTURĂ

CUPRINSUL:

Organizarea școlii primare românești, discutată în lumina realităților	ONCHIȘ LAZĂR DUMITRU PRADA
Norocul	
Blajul — Mecca tuturor Românilor	prof. GR. SOMEȘANU
Școala Decroly / și metoda centrelor de interes	O. L.
Poezia tradiționalistă și poezia modernă	D. TĂTĂROIU
George Coșbuc, din opera sa	PANTEA TOMA
Cuibul iubirii	A. TĂUTANUL
Sonet	V. POD.-HANEȘ
Pițigoi cu limbă „cultă”	CONST. CARACUDĂ
Folklor din Bihor, cules de	AMOS GROZA

CRONICĂ — RECENZII

Vasile Bucur: „Preludii” (poezii)	GH. LUȚĂ DRĂN.
O. Densușianu — Fiul: „Stăpânul”	GH. M. PĂUNESCU
Dr. A. Radovici: „Cum guvernează creierul”	NIC. I. POPA
Cronica revistelor	* * *
† Florica Vereș	* * *

Organizarea școlii primare românești, discutată în lumina realităților

Este o necesitate obligatorie ca școala să parcurgă în evoluția ei, cam acelaș drum pe care l-a parcurs psihologia. Incadrată la început între ramurile filozofiei și privită mai apoi, ca o „ancilla“ a ei psihologia se emancipează de sub acest tutoret și devine autonomă, ca știință aparte, cu legi și principii proprii, valabile pentru toată suflarea omenească. Ea devine prin Wund *experimentală*, apoi *diferențială*, *configurativă*, *tipologică* și în cele din urmă, *individualistă*.

În epoca contemporană psihologiei generale, școala era și ea una pentru toți copiii, căutând să-i încorseteze, în ciuda individualității lor, în acelaș șablon și să-i niveleze după acelaș calapod.

Realitatea la ~~avut însă grijă să dovedească, că~~ școala șablonieră, cu educatori după tipul lui Procut este ineficace și chiar primejdioasă, atât, copilului cât și societății.

Odată cu progresul psihologiei și pedagogiei școala caută și ea să se acomodeze realităților, devenind: *națională*, *regionalistă*, *localistă*; iar în ce privește copilul, caută să devină „după măsură“.

Ținuți prin forța împrejurărilor, înafara culturii și a progresului, în epoca de eliberare, am fost nevoiți să împrumutăm dela cei favorizați de soartă. Și am împrumutat copilind, uneori, aidoma, pe lângă sistemul de guvernământ și legiuiri și pe cel școlar. Haina străină s'a dovedit repotrivită și astfel a început reacțiunea. În ceea ce privește învățământul, un pas însemnat s'a făcut prin noua programă analitică din 1936. Totuși nu era suficient. Nouă ne trebuie o școală potrivită vremii, nouilor principii de educație și pregătire pentru viață, o școală potrivită nevoilor și aspirațiilor noastre, sufletului nostru românesc, o școală potrivită însușirilor și nevoilor firești ale copiilor noștri și posibilităților de realizare locală, o școală după măsura „Copilului român“.

Programa acestei școli nu poate fi ticluită în câteva nopți nedormite în birourile oficiale și pe urmă promulgată ca o „sancta legis” obligatorie pentru toți. Ea trebuie să fie rezultatul muncii și a experienței de toate zilele a acelor care sunt chemați și s'o aplice. Este ceea ce s'a urmărit prin „cel dintâi congres pedagogic, al învățătorilor din România”. Au fost chemați să-și spună cuvântul, slugitori ai școlii, din toate părțile țării. Numărul mare al acelor care au venit cu propuneri reale în acest congres, este o dovadă că școala noastră primară nu este încă pe adevăratul său drum întrată în propriul său făgaș.

Spicim câteva din discuțiile secției I a congresului, care a avut ca obiect tocmai „organizarea școlii primare”.

D-I Stanciu Stoian: „Învățământul de astăzi nu este bine organizat; avem un învățământ pe etaje: primar, secundar, superior. Nici unul nu e una în sine; cel de sus este o continuare a precedentului. Cum învățământul secundar și superior este accesibil unei părți infim de mici din populația țării, urmează că marea majoritate rămâne cu o pregătire incompletă. Statul trebuie să se îngrijească de toată populația țării. E fapt dovedit psihologic că, perioada cea mai potrivită pregătirii pentru viață este vârsta copilăriei, adolescenței și a tinereții. Ne trebuie: 1. „așezăminte de educație” pentru copiii mici, între 5—7 ani. Noi am făcut „grădinițele de copii” la orașe, tocmai unde se simte mai puțină nevoie de ele. 2. „Așezăminte de educație” pentru copiii între 7—12 ani, corespunzătoare copilăriei a II-a; 3. „Așezăminte de educație” pentru adolescenți: 12—15 ani și pentru tineret, până la 18 ani. După acestea, ar urma învățământul popular superior.

Din punct de vedere al programei, școala trebuie să dea îndeletniciri practice pentru viață, îndrumări de educație fizică, muzicală, etc.

În ceea ce privește metoda să se pună bază pe cerințele psihice ale copilului la fiecare vârstă și pe necesitățile sociale ale regiunii. Învățământul să nu mai fie grupat pe „obiecte de învățământ”, fără nici o corelație, ci pe „centre de viață”, după metoda regionalistă și localistă.

Pentru ca toți fiil neamului să poată beneficia de cultură și educație se cere gratuitatea absolută a învățământului. Manualele școlare pentru toți copiii din România, ar costa 300 milioane lei. De lângă atâtea cheltuleli pe cari le face Statul, aceasta sumă este aproape nimic. Trebuie s'o cerem noi, cu stăruință și curaj!”

Prof. Ionescu D. Ioan. „Cunoștințele cari se predau în școala de astăzi sunt bune, dar nu sunt bine organizate. Programă noastră e întocmai ca o bucătărie, în care se găsesc toate alimentele, dar bucătăreasa nu știe să le combine și să le pregătească. Să facem programă pe „centre de interes“, „temporale și spațiale“: *localism, regionalism, românism, universalism.* În actuala programă nu se face corelație între obiecte. Ex: În clasa a IV-a se face istoria Românilor și geografia Europei. E non sens.

În clasa I-a să se facă localism; în cl. II-a: regionalism; a III-a: românism; a IV-a: universalism; a V-a iarăși românism; a VI-a: regionalism și a VII-a: localism, cu aplicări practice. Exemplu: În clasa III-a avem românism: istoria Românilor, geografie României; la religie: viața noastră religioasă din trecut; la cetire, bucăți cu conținut național; la șt.-naturale: bogățiile țării noastre, etc. etc.“

Peste tot s'a cerut ca învățământul să fie: obligatoriu pentru toată lumea, gratuit absolut, unitar național românesc și mai ales practic.

În urma discuțiilor s'a ajuns la următoarele deziderate: „Școala primară are scopul să formeze și să pregătească prin educație și instrucție pe toți fiii patriei, așa fel, ca să se integreze în viața spirituală a neamului românesc și să poată duce o viață superioară în mediul în care trăiesc, potrivit cu aptitudinile și cu puterea lor de dezvoltare.

Pentru atingerea acestui scop se cere:

1. Învățământul să fie efectiv obligator;
2. Învățământul trebuie să fie complet gratuit, înțelegându-se prin aceasta, ca statul să pună la dispoziție nu numai forțele educative dar și toate mijloacele materiale, necesare școlii și copilului.

La bazele acestui învățământ vor sta următoarele principii fundamentale:

Educația și instrucția și toate deprinderile viitorului, cetățean să se facă în adevăratul spirit românesc.

Învățământul primar este acelaș pe tot cuprinsul țării.

Educația și instrucția acestui învățământ vor dezvolta și întări în sufletele copiilor sentimentele și deprinderile religioase, morale și sociale.

În acțiunea ei, școala va căuta să cunoască individualitățile și să le formeze după puterile lor de dezvoltare, spre a le face cât mai folositoare mediului și neamului.

În toate manifestările ei, școala trebuie să desvolte spiritul de inițiativă, de activitate, de creație, de cooperare și de solidaritate între fiii patriei.

Prin astfel de acțiuni, școala primară va contribui la dezvoltarea și valorificarea energiilor neamului pentru a-i asigura locul ce merită între celelalte popoare.

Organizarea.

Învățământul primar va cuprinde următoarele grade:

- a). Așezăminte pentru educația copiilor mici.
- b). Școala primară cu durata de 7 ani de studii.
- c). Pentru continuarea educației și completarea cunoștințelor în legătură cu viața, statul va crea și alte instituțiuni.

Pentru verificarea și adaptarea noilor principii și metode de educație și învățământ se vor crea școli de experimentare, cari vor contribui la promovarea învățământului și la stabilirea unui model de școală românească.

Spre o mai bună funcționare a învățământului se va reduce numărul copiilor pe învățători și se va urmări gruparea elevilor pe clase omogene. Nici o școală fără cel puțin 2 posturi și nici un învățător la mai mulți de 30—35 elevi.

Școlile speciale pentru copiii anormali mintali și fizicește, prevăzute în actuala lege, să se răspândească în cât mai multe centre ale țării.

Programa.

Programa analitică a acestui învățământ să fie potrivită scopului urmărit și adaptată realităților românești. Ea va cuprinde elemente de cultură generală cari vor fi unitare și cunoștințe ce se pot desvolta și adapta după cerințele mediului natural și economic. În alcătuirea ei se vor respecta principiile de corelație între cunoștinți, condițiunile psihologice ale copilului și cerințele vieții.

Inzestrarea școlii.

Școala primară să fie inzestrată cu tot materialul necesar activității ei pentru educarea și formarea copilului în direcția sănătății, vieții culturale, practice și cetățenești (local, mobilier, material didactic, bibliotecă, atelier, farmacie, dispensar, băi, cantină, cooperativă, etc).

Indrumare.

Statul să creeze oficii permanente pentru orientarea și îndrumarea învățământului, în legătură cu principiile exprimate în aceste deziderate și cu progresele pedagogice.

Pentru perpetuarea congreselor noastre pedagogice și pentru perfecționarea lor, Asociația generală a inv. să înființeze un oficiu de studii care să cerceteze diferitele probleme, în legătură cu învățământul popular“.

ONCHIȘ LAZĂR

NOROCUL

Trei sunt puterile lumii :
 mintea, tăria și norocul.
 Un autor grec.

Evident, omul este unica ființă, — dintre acelea cari populează planeta noastră, — care se dirijează, într'o măsură oarecare, potrivit comandamentelor rațiunii, minții. În mersul vieții omenești însă o contribuțiune însemnată, — alături de rațiune, — o îndeplinește un îndemn intern, o tărie irezistibilă, care dă vieții fiecăruia dintre noi egalitatea tonului și unitatea dramatică, ce nu este în stare să-i dea conștiința rațională, cu șovăririle, rătăcirile și dispozițiile ei schimbătoare.

Într'adevăr, în viața sa, omul nu poate lucra încotinu după principii abstracte căci este greu și nu se poate decât cu multă deprindere și chiar și atunci nu întotdeauna. În afară de aceasta sunt cazuri — și din nefericire prea numeroase, — unde principiile lipsesc. Acest neajuns, natura l-a complectat înzeștrând pe fiecare om cu oarecari principii înăscute și concrete, cari i-au devenit a doua natură, fiind rezultatul tuturor gândirilor, simțirilor și voințelor sale. Este adevărat, că omul niciodată nu cunoaște „în abstracto“ aceste principii, dar privind înapoi la viața sa trecută, le constată și înțelege că le-a urmat întotdeauna și că a fost condus de ele, ca de un fir nevăzut¹⁾.

Dar, în viața omului, pe lângă îndemnurile din lăuntru, mai intervin și întâmplările din afară. Și acestea — îndemnurile și întâmplările — se aseamănă, aproape întotdeauna, cu

¹⁾ Schopenhauer : Aforisme, pag. 370.

două puteri, cari trag în direcții deosebite, așa încât diagonala lor reprezintă mersul vieții noastre.

Intr'adevăr, mersul vieții omanești se dirigează după doi factori: hotărârile noastre interne și împrejurările exterioare, cari se țin unele în altele și se modifică unele pe altele. E cert deci, că asupra unui om lucrează o imensă cârmă de înrâuriri spre a determina o acțiune: idei, interese, întâmplări exterioare etc. etc. și o combinare fericită a acestor înrâuriri ne dă un rezultat plăcut, favorabil, pe care îl numim noroc.

Noroc înseamnă deci, produsul favorabil, fericit, acțiunilor petrecute, relativ la viața omului. Se mai dă cuvântului noroc și înțeles de soartă, cu efecte pozitive.

Aceasta fiind determinația norocului, se înțelege de ce, în toate timpurile, oamenii l-au reclamat, pentru a le da: succesele, bogățiile, gloria, noblețea, fericirea și altele la fel.

S'a crezut și se crede, că norocul poate da totul, de aci marea încredere pe cari o au oamenii în noroc, exprimată prin atâtea proverbe, dintre cari amintim două, unul spaniol: „dă-i noroc fie-tău și aruncă-l în mare“ altul românesc: „fă-mă mamă cu noroc și mă aruncă în foc“.

Fără a crede în exclusivitatea țării norocului, nu putem nega înrâurirea sa, așa de puternică, în atâtea acțiuni omanești. Căci adeseori contribuția norocului împrăștie multe primejdii și nu rareori intervenția sa procură individului succesul, pe care cu câteva momente mai înainte, nici nu îndrăznea a-l întrevedea.

De noroc însă se ține un mare neajuns, prin faptul că darurile sale, n'au nimic sigur nici statornic. De aceea, acei cari se încred prea mult în noroc sunt expuși la mari și sdruncinătoare căderi.

Iată de ce, vechii își închipuiau norocul ca o femeie oarbă, surdă și pe deasupra și fără minte, a cărei indeletnicire era să alege, la întâmplare, în toate direcțiile, spre a răpi dela unii aceea ce au, pentru a da altora. Iar o clipă mai târziu, ia și acestora ceea ce le-a dat, pentru a dăruii pe alții, fără a alege și fără ca să fie ceva statornic în darurile ei²⁾.

Cu adevărat, dintre toți darnicii, norocul este unicul, care dăruind ne și dă să înțelegem, că nu avem nici un drept la darurile, lui, că nu le datorim meritului nostru, ci numai bună-tății și îndurării sale.

²⁾ Cebes: Imaginea vieții omanești, pag. 9.

E evident deci, că norocul se ține de puterile nesigure și nestatornice pe care nu este bine să punem prea mult temelie. Pentru aceasta geniul povățuește a nu te încrede în noroc, a nu crede că darurile pe cari le face sunt statornice și veșnice și mai ales, a nu le privi niciodată ca niște lucruri numai ale tale, fiindcă oricând pot fi răpite pentru a ferici pe alții, fapt pe care norocul îl săvârșește foarte des. Pentru aceasta geniul vestește, să nu te lași sedus de aceste daruri, nici să te bucuri prea mult când le primești și nici să te întristezi când ți-se iau, fiindcă norocul nu procedează cu judecată, ci face totul la întâmplare și după poftă. Pentru aceasta geniul sfătuiește, să nu te prea minunezi de ceea ce face norocul, ci să-ți amintești că norocul se distrează a-ți lua nu numai ceea ce ți-a dat, ci și ceea ce ai avut înainte. Geniul sfătuiește dar, să primești darurile ce ți-se fac și să te îndepărtezi în grabă, ținându-ți toată atențiunea numai asupra darurilor statornice, cari nu pot fi răpite ⁸⁾.

Dacă urmările împrejurărilor, fie bune, fie rele, nu se pot evita, stă în putința noastră să comprimăm loviturile, printr'o îngrădire a pretensiunilor într'un cuprins mai redus. Și mai ales, stă în putința noastră de a preîntâmpina norocul. Fiindcă pentru acela care prevede dinainte, ce va trebui să fie un lucru, orice s'ar întâmpla, isbiturile valurilor se vor resfrânge fără a lăsa urme prea adânci. Deoarece pentru cel pregătit și mai ales pentru acela care se așteaptă, relele nu au atâta tărle, loviturile lor sunt grele numai pentru acela, cari se cred apărați și se așteaptă la lucruri bune.

Se mai întâmplă adeseori în viață, ca norocul să suradă unora și să-l ridice la situații pe cari nu le-au nici visat. Dar tot adeseori se întâmplă, ca norocul, care până la o vreme le-a surâs, la un moment dat să-l părăsească. Și Doamne! câtă durere în asemenea cazuri, căci este cu mult mai ușor de îndurat să nu-ți dea norocul nimic, decât să-ți ia ceea ce ți-a dăruit. De aceea ai să vezi mai veseli pe aceea, la cari norocul nu s'a uitat niciodată, decât pe aceia pe cari i-a părăsit.

Cuminte este în viață, ca înainte de a întreprinde ceea ce voim, să ne avem în vedere pe noi înșine, pe urmă acțiunile pe cari voim a le exercita și numai după aceea să pornim la lucru. Trebuie, cu alte cuvinte, să ne cântărim bine puterile noastre, pentru că adeseori se întâmplă să ni-se pară că putem mai mult, decât putem în adevăr. Și întreprinzând o ac-

⁸⁾ Op. cit. pag. 16—27.

țiune, pe baza unui asemenea raport de forțe, sfârșim întotdeauna printr'o grea încercare.

De aceea, în acest înțeles, am putea spune, că într'o măsură oarecare, norocul ni-l putem procura noi. Pentru aceasta să așteptăm mai mult dela noi, decât dela noroc, înfrângând nădejtile nebune și năzuințele nesocotite. Trebuie să ne acomodăm după împrejurările stării noastre, să ne plângem cât mai puțin de ele și să ne folosim de toate bunurile ce ne pot aduce. Căci nu e nimic atât de aspru, pentru care un suflet liniștit să nu găsească mângăiere ⁴⁾.

Cel înțelept, ca și cel ce nizuește să fie înțelept, nu pune prea mult pe seama împrejurărilor. Iar dacă împrejurările au să fie mai tari, să-i zădărnicească lucrarea, nu se retrage, invocând norocul, ci lucrează mai cu cumpătare și cu o chibzuință mai desăvârșită. De aceea nimic nu se întâmplă celui înțelept, împotriva așteptării sale. Firește nu l-au scutit de rele, ci numai de socotelle greșite, căci dacă nu-i izbutesc toate după cum se aștepta, cel puțin nu sunt împotriva prevederii lui, pentrucă s'a gândit dintâlu, că poate să se spună ceva la cele ce și-a pus în gând să facă. ⁵⁾ În acest sens s'a exprimat Schopenhauer, când a spus: ceea ce numesc oamenii soartă, nu e, adeseori, decât prostia lor“.

Desigur, în viață, orizontul ne este întotdeauna mărginit și ca o consecință a acestui fapt, nu putem merge, în viață, — în linie dreaptă, ci numai ocolind uneori și străbătând pe dibulte alteori. Putem lua însă o hotărâre potrivită cu împrejurările prezente și suntem în puțința de a prevedea, într'o măsură oarecare, efectele acestor împrejurări. Iar în funcție de această prevedere ne putem prepara în vederea acestor efecte. Pentrucă este mai fericit a primi un efect, fie și negativ, când l-ai prevăzut, decât atunci când — invocând — ți s'a impus.

Apare deci în mod firesc, că viața este o datorie îndeajuns de grea, care se scurge potrivit unor principii, de filozofie a vieții. Ferice de cine le-a înțeles și le aplică, fiindcă ele povățuesc pe fiecare om, să-și pună încrederea și spriginul în sine însuși, în mintea și tăria sa, și numai mai puțin să conteze pe ceea ce îi poate dărui norocul, a cărui daruri sunt așa de nesigure și așa de nestatornice.

⁴⁾ Seneca: Liniștea sufletească, pag. 47, 57.

⁵⁾ Op. cit. pag. 60—61.

Blajul – Mecca tuturor Românilor

În curând se vor celebra — în cadrele unor grandioase festivități — cei 200 de ani, de când — Blajul — radiază lumină și cultură pentru toată suflarea românească. În trecut mai mult, decât acum!

În acele vremuri de begenie, desorientare și obscurantism general; de despotism străin și asuprire etnico-religioasă; de furtună vijelioasă care rupea copacii zi de zi, smulgându-i, cu rădăcini cu tot, din pădurea de stejari a românismului; iată, că apar — la orizont — razele seninului strălucitor, izbăvitoare de 'ntunerice și negura fuge străpunsă de săgețile luminii.

Cei trei luceferi desfăcuși din soarele străbun și o altă 'n-treagă pleiadă de învățați și cărturari, cari — după Untre — au cutreerat Apusul la Viena și la Roma; la „Propaganda Fide“, sau „Therezianum“, întorcându-se printre ai lor, au semănat credința legii noastre strămoșești, propagând și dezvoltând graiul dulcei noastre limbi.

S'a întâmplat exact contrarul, aceea ce scontau să fie: mai — marii și stăpânitorii vremurilor de atunci.

„Opus igne, auhtor patibulo dignus“, putea să se 'tâmplescă materialicește, căci ce-i mai ușor, de cât să furi opera (Cronica lui Șincai) din desagi, iar pe autor să l arzi pe rug; dar era și este imposibil să prefaci în cenușă, jarul care ardea — de multă vreme — într'u ideea națională!

Totul poți să distrugi, ceea ce-i materie și vremelnic; ceea ce-i artificial și efemer, numai sufletul nu-l poți ucide, căci el e fluidul d-zeesc; aceea putere nevăzută și miraculoasă, care străpunge munții, străbate văile, umple văzduhul și leagă pe filii unui neam de: trecut, prezent și viitor.

Sufletul unei națiuni conștiente, cum a fost și al nostru, oricâte stăviliri i s'ar pune 'n cale; nenumărate vrășmășii și asupriti de s'ar abate asupra lui; toate acestea dispar — și 'n timp și 'n spațiu — căci ele sunt vremelnice și trecătoare; *nu-mai spiritul e vecinic și permanent.*

Numai — el, putere divină, are viață și continuitate din moși-strămoși, unul și același, își adună: *tații, frații și copiii în casa noastră românească.*

El, acel spirit invizibil și totuși existent, i-a strâns la un loc, pe „Câmpia Libertății“, la 1848, pe cei 40.000 de „Valahi“

— fără deosebire de religie (uniat, s'au neuniat!) — ca să-și ceară dreptul la viață!

Și tot — dânsul — marele diriguitor de oameni, i-a imboldit pe primii spioni ai redeșteptării noastre naționale, să treacă — dincoace — Carpații, aducând cu dânsii facla arzândă, a „Olympiadei“ noastre culturale.

Blajul a fost Athena și Pantheonul românismului; a fost oracolul, care ne îndrepta pașii și gândurile spre un viitor mai bun și pe care — cu voirea Celui de Sus și a acelui spirit, despre care vorbim l-am ajuns!

Blajul, a fost centrul, de unde porneau concurenți, ca să cuprindă întreaga arenă a scumpei noastre Patrii, ducând cu ei lumină; propovăduind deșteptare, îndemnând la luptă în vecherea victoriei din zilele noastre.

Oricum s'ar suci și 'nvârți unii, sau alții, să-i micșoreze importanța istorică, culturală și națională, pe care — Blajul — această: „Mică Romă“ a noastră, l-a avut pentru întreg neamul nostru, răutatea aceasta sectantă, se va isbi, mortal, de zidul adevărului!

Necontestat merit național; indubitabil merit cultural a avut Blajul Ardealului! Cade-se deci, cu împlinirea a lor două secole de existență, pentru a nașiei mărire, să ne descoperim — smeriți — în fața mormintelor, ce adăpostesc atâția apostoli ai neamului; iar — Blajul Târnavelor noastre, să ne fie ca o „Meccă“ a tuturor Românilor.

Și aceasta — fără distincție religioasă, înc'odată — căci și înaintașii noștri, n'au avut altceva 'n vedere, decât: *limba, legea și moșia!*

Pentru ele au luptat, pentru acestea s'au sacrificat; iar nouă, urmașilor, ni le-au lăsat — cu limbă de moarte — să nu le stricăm rostul, ci să le păstrăm ca pe cel mai scump patrimoniu al nostru!

Aceasta să fie semnificația și simbolul serbărilor dela Blaj!

Profesor GR. SOMEȘANU

— Constanța —

Școala Decroly și metoda centrelor de interes

(continuare)

5. *Personalul didactic* trebuie să fie dotat cu anumite calități sau să se silească să le câștige. Trebuie să fie activ, inteligent, să posede imaginație creatoare, să fie preparat pentru observarea plantelor, animalelor și copiilor. Trebuie să aibă dragoste de carieră și de copii; să fie dornic de a se instrui în psihologie și știință; să se poată exprima ușor și să aibă fără efort ordine și disciplină. Să se silească să-și cunoască copiii și să-i grupeze cât mai omogen.

Învățătorii vor ține continuă legătura cu părinții. Le vor explica metoda întrebunțată la școală, ca s'o înțeleagă și să ajute la reușita sa. Părinții participă la administrarea școlii prin intermediul unui comitet.

6. *Programa* este alcătuită conform intereselor și trebuințelor înăscute ale copilului. Centrul de gravitate în jurul căruia se învârtă tot programul este „copilul”. „Dacă trebuie copilul preparat pentru viață, trebuie să i-o facem înțeleasă atât cât e posibil”, spune Decroly. „Învățătura pe care o dăm copilului, nu trebuie să se mărginească la înmagazinarea de cunoștințe, cari să stea streine în sufletul lui cu tendința mereu de a se evapora. Învățătura trebuie să se refere la deprinderi de lucru, fie pe teren intelectual, fie pe teren practic” (St. Stoian op. cit.)

În locul „materilor”, sau „obiectelor” de învățământ aranjate în actuala programă în mod artificial, metoda Decroly pune „viața” cu toată bogăția ei de fapt și lucruri, grupate după interesele copilului

„În locul împărțirii pe materii după criteriile exterioare și abstracte, deci nenaturale pentru copii, programa Decroly dă o împărțire realității concrete, așa cum se alege și se împarte ea în mod natural, după marile funcțiuni psihologice și după interesele spontane ale copilului. În loc să facem prin urmare separat, în ore speciale, istorie, geografie, șt. naturale, aritm. etc. de multe ori fără puncte de trecere între ele, sau cu subrede punți, cari nu există decât în închipuirea educatorului, vom aborda subiecte din viața reală, sub lumina interesului și privite așa cum le dă viața, global”. (St. și Iorgu Stoian: Curenți noi în pedagogia cont.)

Să luăm de exemplu ca și „centru de interes“ „casa părintească“. Acest subiect ar fi mai bine să se trateze cu ocazia zidirii unei case noi. În felul acesta copiii pot observa treptat toate operațiile cari se săvârșesc. Măsurând diferitele dimensiuni ale casei și grădinei, fac aritmetică și geometrie; ocupându-se cu varul, lemnul, cărămida ș. c. l. l. materiale, fac șt. naturale. Vorbind de locuitorii casei și neamurile lor, se face istorie locală, dela care se trece pe nesimțite la cea generală. Vorbind despre locul de unde s'a adus varul, nisipul, lemnele, etc. se face geografie și așa m. d. La fel se poate proceda cu orice colț din natură, luat ca centru de interes, pentruca mai târziu să ne întindem orizontul privirii mai departe.

În felul acesta programa nu va mai fi o îngrămădire de material de memorat, ci alcătuirea unui plan de lucru, în conformitate cu datele psihologiei și ale mediului social și natural.

Drul Decroly împarte pe luni programul de activitate pe anul întreg pentru fiecare clasă. Astfel pentru cl. I și a II-a avem următorul :

Plan de lucru pentru un an întreg.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ANUL I

L u n i e	Necesități	Centre de interes
Septembrie	Nevoile sale	Copilul
Octombrie-Noembrie	Mi-e foame	Fructele
Decembrie	Mă joc	Sf. Nicolae și jucăriile
ianuarie-Februarie	Mi-e frig	Hainele
Martie-Aprilie	Mi-e frig	Focul
Mai		Florile (centru ocazional)
Iunie	Eu lucrez	Mâna și piciorul
Iulie		Soarele. Recapitulare.
ANUL AL DOILEA		
Septembrie	Nevoile sale	Copilul
Octombrie-Noembrie	Mi-e sete	Apa
Decembrie-Ianuarie	Mi-e frig	Apărarea contra frigului
Februarie-Martie	Mi-e frig	Cărbunile și lemnul
Aprilie-Mai		Plantele (centru ocazional)
Iunie	Eu lucrez	Mijloace de transport
Iulie		Soarele Recapitulare

După acest plan general se alcătuiește un program analitic pentru fiecare lună după punctele pe cari le-am văzut, în felul următor :

Luna Septembrie.

Trebuințele copilului.

Observațiune	Copilul, cerințele sale, mișcările sale Copilul în clasă
Asociație	Cum să se facă mișcările, să se satisfacă cerințele. Copiii în celelalte clase.
Asociație în spațiu	Situația copilului în clasă (înainte, înapoi, la dreapta, etc.) în școală
Asociație în timp	Unde este copilul la orele 8, 8—10; la re- creație, la amiază, după masă — la 4 ore — când se întunecă? Unde a fost ieri, unde va fi mâine?
Măsură	Un copil, mai mulți, puțini. Cel mai mare, cel mai mic, cel mai tare, cel mai slab. Idem pentru materialul clasei. Scări de comparare.
Morală	Bună înțelegere în clasă.
Expresiuni abstr. Lectură-scriere	Fraze exprimând ordine prezentate pe carton în raport cu observația. Transcrie- rea frazelor.
Expresiuni concr. Desen, modelaj, ex- cursii și plimbări	Tăieturi din cataloage. Cercetări relative la copii, expresii în raport cu exercițiile de observație și asociație.

După programul Decroly.

În felul acesta se întocmește programul și pentru lunile celelalte. Observând acest plan, conceput de însuși autorul metodei, constatăm că fiecare centru de interes, corespunde unei trebuințe reale și în timp a copilului.

7. *Orarul* este în legătură cu programa, fiind o consecință logică a ei. El ține seama de randamentul de efort de care este capabil copilul în diferitele ore ale zilei. Astfel în orele de dimineață se vor face cursuri tehnice de limbaj vorbit și scris și de calcul. Acestea se fac de 4 ori pe săptămână. În celelalte două zile ce mai rămân, se fac exerciții de observație, de comparație, asociație, desen, lucru manual, cânt, jocuri fizice și altele.

După amiezile, sunt consacrate lucrărilor manuale și cursurilor de limbă streină.

În câteva dimineți se fac excursii și vizite la uzine, lucrări de artă, muzee, grădi, etc.

8. *Munca în școala Decroly*. „Decând e lumea, omul n'a învățat să se miște în viață nici din cărți și nici din vorbă.

Sau prea puțin din acestea. Dela început, omul a stat în fața naturii și s'a format în luptă cu ea" (St. Stolan: op. cit.) De aceea metoda verbală, este înlocuită în școala Decroly prin activitatea personală a elevului. Copilul se pregătește pentru viață, numai prin viață. „Programa Decroly, nu are de scop numai să mobilizeze inteligența, spune D-șoara Hamaïde, colaboratoarea Drului Decroly. Ea vrea s'ajute pe copil să înțeleagă mai bine viața socială în care va avea un rol de jucat. Pentru aceasta se va servi de natură considerată sub cele 3 aspecte ale sale (animale, vegetale, minerale) studiată ca materie brută, pe urmă transformată în materii utile, transportată în locuri unde o putem analiza". (Amelie Hamaïde: Metoda Decroly).

Dar, „copilul nu trebuie numai să învețe a lucra singur, spune Drul Decroly. El trebuie să colaboreze la lucrările colective. Trebuie favorizată pe cât posibil activitatea căreia copilul i-a preparat singur antecedentele psihologice: să observe, să judece, să gândească, să voiască, căci aceasta este forma de lucrare mintală mai cu profit echilibrului creierului și dezvoltării sale“.

„Antrenamentul la muncă personală și colectivă este obținut prin colaborarea constantă a elevilor la diferitele activități și realizări, ca: punerea în ordine a localurilor, a colecțiilor, materialelor, imaginilor, textelor, cărților, confecționării tablourilor, diferite aparate, cutii și învelitori, clasarea lor, refacerea obiectelor uzate, sparte s'au stricate, întreținerea acvarilor și terariilor lucrări spontane alese liber și aprobate, organizarea îndatoririlor și responsabilităților relative la viața interioară a micii comunități constituită din clasă și din adunarea claselor etc.“ (A. Hamaïde: op. cit.)

9. *Disciplina și educația* urmăresc și ele pregătirea copilului pentru viață. De aceea; „regimul va fi dominat de preocuparea de a-l face pe copil să înțeleagă ce face și a-l duce să se disciplineze singur. Numărul restrâns de copii pe clase va permite să se tolereze copiilor ca și într'un atelier, afară de lucrările cari cer tăcere, să se deplaseze pentru a-și lua cele necesare și să schimbe idei cu tovarășii și profesorul lor despre ceea ce lucrează“. (Decroly).

„Doctorul Decroly nu este partizanul desordinei și al haosului, spune Dșoara Hamaïde. El crede din contra, că trebuie copiii exersați neapărat cu lucrul personal, cu activitatea sport-

tană, cu alegerea liberă a unui scop. Învățătorul poate impune o ordine o disciplină și să intervină în caz de conflict.

Disciplinăm copilul în vederea activității, muncii, a binelui, nu a imobilității, a pasivității și a supunerii. Fiecare clasă se constituie într'o mică comunitate socială, unde copiii organizează singuri disciplina. Copilului îi sunt încredințate toate funcțiile sociale care sunt în raport cu activitatea și capacitățile lui. Toată activitatea copilului e bazată însă pe libertate. Învățând să se miște, micuții se prepară nu pentru școală ci pentru viață. Între elevii clasei se împart diferite sarcini. Unul este însărcinat cu curățenia clasei, altul cu ordinea în vestiar, curățitul tablelor, aerisitul clasei, cu calendarul, să arate ora ceasului, să aranjeze dulapul, masa cu colecțiuni, hrana animalelor, udatul plantelor, menținerea tăcerii, etc. Copilul care a greșit, își recunoaște singur greșeala și se silește să n'o mai facă. Copilul nu este niciodată comparat cu camarazii săi, ci cu el însuși. Fiecare copil se silește astfel să facă din ce în ce mai bine.

Funcțiile sau sarcinile încredințate, le păstrează fiecare cât îi place și le îndeplinește cu conștiințiozitate“.

(Din cartea amintită a Dșoarei A. Hamaide.)

10. *Realizări și constatări.* Prima încercare de aplicare a metodei centrelor de interes s'a făcut în școala „Ermitagului“, înființată de Drul Decroly în Bruxelles, în 1907. De atunci metoda a câștigat mereu adepți și colaboratori. Astăzi ea este aplicată cu unele modificări într'o bună parte din școlile din Belgia, în câteva școlile din Elveția, Franța, Olanda, Danemarca, Turcia și în Statele-Unite sub conducerea lui Dewey.

În concluzie, putem spune că metoda Drului Decroly, este o forță care aplicată pe scări din ce în ce mai întinse, va mișca blocul rutinar al școlii tradiționaliste deschizând larg porțile școlii active a școlii „*pentru viață prin viață*“.

Împreună cu Dșoara Hamaide, spunem că Drul Decroly are dreptul la recunoștința noastră a tuturor acelor care au în suflet dezvoltarea liberă și armonioasă a tuturor facultăților copilului, a tuturor acelor care luptă pentru a permite copilului să trăiască și să trăiască fericit.

(sfârșit).

ONCHIȘ LAZĂR

Poezia tradiționalistă și poezia modernă¹⁾

(continuare).

c) *Poezia simbolistică sau decadentă,*

este o marfă de import, din Franța și Germania. E strelnă de sufletul nostru. Poetul simbolist este mai degrabă un revoluționar decât o lume nouă de sentimente. El se coboară până în subconștient, până în lumea instinctelor și caută să exprime aceste stări, mai mult pe cale de sugestie. Artă lui va consta deci în a exprima în mod brutal și absolut liber acest conținut al ființei sale care trebuie să fie rebelă. Din viață extrage numai părțile caracteristice, evitând ceia ce e banal și comun. De aci rezultă lucruri noi: senzații inedite, bizare, bolnăvicioase, confuzii voite, obscurități căutate, comparații noi și stranii, lipsă de logică, poetizarea nepoeticului, expresii tari, prozaice etc. O altă inovație în exprimare, cuvinte rare, nu totdeauna cu rost, sintaxă capricioasă, lipsă de gramatică, rafinări artistice, neologisme riscante, cuvinte capabile să deștepte impresii de culoare, gust, miros etc.

De aci și o revoluție metrică: rimă greșită, vers liber, rîm greșit sau inexistent. O calitate incontestabilă pe care o are însă, este muzicalitatea, dusă uneori până la melodie.

d) *Reviste reprezentative ale poeziei noi.*

Curcile unde s'a dezvoltat poezia simbolistă, sau nouă, sunt: „Literatorul“ lui Macedonski și mai ales „Viața nouă“ a lui Ovid Densusșlanu, dela 1905 înainte.

După război este „Sburătorul“ lui E. Lovinescu între anii 1919—1922 și mai ales în 1926.

e) *Mișcarea dela „Viața nouă“.*

Cerând împămîntenirea simbolismului, o artă strelnă de sufletul nostru, mișcarea dela „Viața nouă“ a prins prea puține rădăcini în literatura noastră. Pentruca în judecata noastră să fim mai siguri că am făcut o prețuire dreaptă, să privim roadele acestei mișcări.

¹⁾ **Nota Redacției:** Publicăm „Poezia tradiționalistă și poezia modernă“ semnată de d-l înv. D. Tătăroiu, cu specificarea că nu este un articol pentru revistă, ci o conferință ținută de d-sa la un cerc cultural.

Eventualele influențe, nu au pretenții de originalitate.

Poeții „occidentali“ : Eroin, I. M. Rașcu, V. Paraschivescu, Y. B. Hétrat, Mia Frolo, V. Rath, Al. Stamatiad și mai depărtați C. Baltazar, F. Aderca, Ion Minulescu și G. Bacovia, acesta din urmă nefiind colaborator direct al mișcării dela „Viața nouă“.

Simpla constatare ne lămurește: nici un nume reprezentativ, care să însemne punct de răscruce.

Ni se va rosti poate numele lui Tudor Arghezii, Adrian Maniu sau Ion Pilat. Aceștia e adevărat că în tinerețe au fost influențați de elemente streine, nu însă de simbolismul francez. Și nu au devenit ceea ce sunt, adică mari creatori de valori artistice, decând în momentul când au părăsit această școală și s'au aplecat din nou asupra materialului românesc, la vechile izvoare și prin sforțare proprie și învățătura nouă, s'au putut ridica la o adevărată treaptă de creație.

f) *Reprezentanții de seamă ai simbolismului.*

Intemeietorul poeziei simboliste la noi este:

Alexandru Macedonski. Om f. ambițios a trăit în ceartă cu toată lumea, fiindcă nu i se recunoștea talentul. Ultimei ani de viață și i-a petrecut la Paris scriind versuri franceze.

Și-a creiat un cenaclu literar, a întemeiat și condus revista „Literaturul“ între 1880—1885, revistă ce reprezintă noua direcție în poezie.

Vol. „Flori sacre“, „Cartea Nestematelor“ sunt un mă-nunchiu ales, în care se remarcă poezia „Noapte de Decembrie“ din ciclul „Noptile“.

Ion Minulescu, este cel mai tipic reprezentant al simbolismului. Minulescu, ne dă o poezie sonoră, declamatoare, reușind să familiarizeze această poezie în cercuri mai largi. Volumele mai răspândite sunt: Romanțe pentru mai târziu, De vorbă cu mine însu-mi, etc., și-acum un vol. nou „Nu sunt ce par a fi“. În ultimul timp, M. a abandonat poezia dedicându-se nuvelei, romanului etc. în care firește că a introdus nota simbolistă.

Poeții simbolști de după război.

După război, mișcarea dela „Viața nouă“ s'a curmat. Poeții simbolști cari au mai rămas au lucrat independenți. Cu toate că prin simțirea și arta lor poetică au însușiri comune, nu mai alcătuiesc astăzi un grup și cu atât mai puțin un curent, deoarece ei sunt reprezentanții întârziati ai unei mișcări ce și-a încheiat activitatea odată cu începerea războiului. Născuți și crescuți la umbra simbolismului francez, arta lor a reprodus

încăodată pe a maștrilor și anume cu toate scăderile isvorite din transplatare și din lipsa unui mediu prielnic de dezvoltare.

Menționez pe linia aceasta pe: Ion Minulescu, F. Aderea, Al. Stamatiad cu „Trâmbițe de aur și traduceri, C. Baltazar: Vecernii, Flaute de mătase, Reculegeri în nemurirea ta, Biblice, G. Bacovia: Plumb, Scântel galbene, N. Davidescu: Inscipții, Demostene Botez: Floarea pământului, Povestea omului; Camil Petrescu etc.

IV. Poezia extremistă.

Oameni, curente, reviste.

Ultimul grup al poeziei contimporane îl formează poezia extremistă. Un grup de poeți, de ultimă oră, adăpați la o seamă de curente streine, au vrut și vor să încetățenească și la noi, o poezie nouă, pe care ei o numesc „poezia însăși“. Ei cred că aceasta e poezia cea adevărată, poezia viitorului.

Unul din ei B. Fundoianu, chiar a afirmat „că poezia românească e lipsită de individualitate și că nici nu exista până astăzi“, adică până la ei.

Ei cred că au isbutit să întemeieze „o poezie românească“ prin creiarea de poezii după o seamă de curente streine. Cubismul, futurismul, suprarealismul, dadalismul, integralismul etc.

În literatura noastră, nu arareori, poeții noștri contimporani, le-au fost tovarăși, între care remarcăm pe Ion Barbu. S'a smuls însă la timp și s'a încadrat în grupul modernist de inspirație autohtonă.

Mai cunoscuți, între poeții „artei libere și fără prejudecăți“, cei mai de seamă sunt: Ion Vinea, Tristan Tzara, Ilarie Voronca, B. Fundoianu, Sașa Pană etc. Sunt grupați în jurul revistelor. Unu, 75 H. P., Punct, Integral.

PARTEA III.

I. Cine citește astăzi poezii. II. Cauzele cari fac publicul să nu citească poezii. III. Poezia de astăzi, în moment de înflorire. IV. Legături între trecut și prezent.

I. Cine citește poezii astăzi.

La noi, astăzi, poezia este cu deosebire citită de însăși creatorii de poezie și de către acei cari fără să fie făuritori de versuri, au ca preocupare spirituală de frunte problemele filozofice.

II. Cauzele cari fac să nu fie citită poezia.

Dentru a fi înțeleasă, poezia cere o sforțare intelectuală și o pregătire specială care lipsește celor mai mulți dintre cititori.

Intr'o anchetă făcută anul trecut de revista „Pământul“ asupra romanului contemporan, un cetitor mărturisește despre poezi: „trăesc în afara noastră și atâta timp cât noi cetitorii nu putem trăi în opera lor, nu-i citim“.

Dacă însă, alături de poezia bună, bogată în substanță și artă, luăm în seamă scrierile lipsite de gând și de orice element poetic necesar, ale autorilor jocului dezordonat, înțelegem cum o adevărată ruptură e pe cale să se producă nu cu publicul mare, dar și cu oamenii de bun gust, instruiți la școala marilor clasici.

In acest fel trebuie interpretată afirmația lui Cezar Petrescu, că astăzi nu romanul omoară poezia, ci poezia se omoară singură. Totuși...

III. Poezia e într'un moment de mare înflorire.

Cu toate că romanul a ajuns într'o atât de puternică desvoltare, cu toate că zările literaturii contemporane nu ne-au desprins încă la orizont o nouă forță revoluționară ca aceea a lui Eminescu (mulți o văd în Tudor Arghezi!) poezia românească este cinstită de elemente cu o netăgăduită valoare, în așa fel încât poezia bună a devenit un lucru obișnuit, nu ca acum cinzeci de ani când marele poet era un izolat.

IV. Legături între trecut și prezent.

Când am amintit cele două ramuri a le liricei noastre, poezia neliniștii metafizice și a cântecului și poezia descriptivă și pitorească am înșirat pe acelaș fir poezi din trecut și reprezentanții poeziei de azi.

— Linia poeziei de concepție a neliniștii metafizice și a cântecului, începe cu Grigore Alexandrescu se ridică și culminează cu Eminescu, continuă cu Cerna, Iosif și Vlăhuță și se termină azi cu Arghezi și Blaga.

— Linia poeziei descriptive și pitorească începe cu V. Alexandri, continuă cu D. Anghel, D. Zamfirescu, G. Coșbuc iar dintre cei de astăzi cu Ion Pilat. Iată deci cum se împletește prezentul cu trecutul pe linia aceasta două ramuri ale liricii noastre.

Tradiționalismul e o continuare a trecutului. *Dacia literară* și apoi *Semănătorul* se continuă și se completează în tradiționalism.

„Linia noastră e a lui Bălcescu. E a lui Eminescu. E a tuturor cari s'au răsucit românește!... zice N. Crainic. Și în altă parte:

„Semănătorul s'a oprit la drumul jumătate. Noi continuăm și completăm“.

Nu se 'nștră poezia tradiționalistă pe-acelaș fir la capătul căruia s'a înodat trecutul?

Dillat, Arghe II, Manlu, poeți cu reputație astăzi, au putut să 'nsemne ceva în cartea literaturii noastre atâta timp cât în gândul și metrica din versuri, au fost elevi ai unor curente străine sufletului nostru? N'au devenit ei mari când, isvorul autohton, a stat la temelia artei lor?

Orice încercare de a se creia poeziei noastre noi orizonturi, spre o alimentare cu suflet strein, este o definitivă condamnare la mediocritate.

Specificul național rămâne și mai de parte singura substanță de exploatat a poeziei românești.

D. TĂTĂROIU

(sfârșit)

George Coșbuc, din opera sa

Neamurile atât de felurite, ce alcătuiesc acest mare aglomerat ce noi numim lume, n'au putut și nu pot să regenereze, decât pornind dela izvoarele ființei lor, iar aceste izvoare sunt cele etnice. Etnicul nu este numai un produs biologic, ci sfera lui se referă la ideea de om, nu cum cred unii la cea de animal. Cu alte cuvinte, omul poartă în el germenul antropologic și etic în aceeași măsură. Raportul de incompatibilitate între etic și etnic, este din capul locului exclus. Concepția de regenerare prin naționalism, are în vedere pe omul integral. Cultura oricărui popor e națională și nu poate fi altfel. Orice creație culturală, are la bază diferența specifică a geniului etnic. Dintre plâsmuirile omeniești, poezia și artele sunt acele ramuri, în cari vedem mai bine fășnirea vie și clară a focului etnic. Poezia îndeplinește într'un mod deosebit funcțiunea de cunoaștere imaginativă, simbolică și mistică a unui popor. Poemele lui Homer, sunt deajuns pentru a ne da seama de sufletul poporului, ce le-a creiat.

Poetul George Coșbuc, închiagă în opera sa imaginea reală și ideală a românului integral, și dă tonul hotărâtor în lupta noastră naționalistă. Au spus unii critici literari că poporul nostru este liric, ceea ce ar însemna că reacționează numai în mod pasiv, la loviturile ce îl amenință. Ori, doinele noastre cât ar fi ele de jalnice, au la sfârșitul lor elemente de biruință, cece arată că energia noastră nu poate fi înfrântă. Știa Coșbuc, că numai de dureri n'a fost scutită viața poporului nostru, totuși puterea lui tainică face ca chiotul de biruință și de voe bună, să se ridice deasupra durerilor prezente. Eminescu e mai mult decât duios, e sfâșietor, pe când Coșbuc se exprimă integral. Crezul poetic al lui Eminescu: „moartea eternă” face ca durerile neamului, să-i pricinuiască revoltă și blestem desnădăjduit, pe când lumea în care se desfășoară viziunea poetică a lui Coșbuc e biruința vieții asupra morții. Viața cântată de acest din urmă este viața reală, concretă, vie, legată adânc de pământul românesc, creștin. Inspirația sa și-o mărturisește cam la sfârșitul operei sale în versurile:

.....
Sunt suflet din sufletul neamului meu
Și-i cânt bucuria și amarul.

Pe Coșbuc nu-l putem compara cu poeții subiectivi, a căror centru de activitate se învâрте în jurul eului lor. Eul acestuia îm-

brățișează generos lumea dinăfară, până la uitarea de sine. Poezia lui e imaginea etnică, plăsmuită în întregime din elementele vieții românești. Așa „Vatra“ ne înfățișează pământul, poporul și viața lui sub cer creștin românesc. Acest tablou măreț angajază totul într'o mișcare ritmică, chemat de bucuria de a trăi. Am putea pe drept spune că George Coșbuc, este singurul dintre poeții noștri, cari s'a ridicat până la afirmarea nemuririi în moarte însăși. Concepția lui de viață: realism-spiritualist e în perfect acord cu concepția populară de viață creștină. În lumea aceasta suntem vremelnici, iar viața lumii celeilalte o vom dobândi în măsura în care credem în existența ei.

Pe acest crez sunt înșirate poeziile din: *Balade și Idile și Fire de Tort*. Ele înfățișează viața românească organic legată de puterea datinilor și de încrederea creștină într'un mare și luminos destin. Biruința vieții asupra morții, umplu versurile de plăcere de a trăi, de dragostea față de viața din natură. Pentru Coșbuc cântul vieții este tot una cu cântul iubirii. Porunca divină a făcut ca iubirea ce-și are culmea în căsătorie, să fie ridicată de biserica creștină la rangul de taină. Pentru aceste rez, idilele sunt pline de avânt tineresc în floare; feciori și fete ce ard de focul dragostei. Instinctele în cele mai multe cazuri au înțelesul unei inteligențe divine, ce conduce pe om la scopuri necunoscute, iar la animale instinctete niciodată nu dau greș, nici nu abuzează. Numai omul corupe instinctul, transformându-l în patimă. Iubirea instinctuală deci, este generoasă, fiindcă respectivii se dăruiesc copiilor pe cari îi nasc. Sunt poeți ce cântă voluptatea iubirii, pornirea spre păcat, Coșbuc însă cântă instinctul pur, lipsit de orice abatere, caută tremurul viu după o iubire care va veni. Erotismul lui Coșbuc e cast, moral: dragostea ce a trecut hotarul de mai sus, se schimbă în tragedie. Tinerii din poeziile lui nu-și poartă păcatul cu fața în sus, înainte de a primi pedepse sociale, se condamnă singuri sub apăsarea conștiinței morale. Dar instinctul iubirii această lege dumnezeiască e la fel și în viața împăraților și a semizeilor, cum o vedem în *Nunta Zamferei*.

Din opera acestui poet naționalist, vedem că se desprinde, dorința de a-și făuri, poporul nostru, o viață mai bună și din dorință se nasc îndemnuri de a schimba stările prezente, de a eși din mizeria pe care o vedea vremelcă. Intocmai ca Richard Wagner, a ridicat fantezia folclorică a poporului și a plăsmuit din ea o viață ideală, dar totuși posibilă. Pentru a eși dintr'o stare

de fapt, e nevoie de eroi, iar eroii lui Coșbuc sunt deosebiți de a lui Nietzsche, sunt imaginați în concepția creștină.

Nu odată, în repetate rânduri, apare în poezia lui concepția despre viață, pe care o numește un chin răbdat, dar chin ce ni s'a dat de trăit. „Viața e datorie grea”. Termenul de datorie ce se repetă deși nu prea poetic, spune mult.

Flăcării din idile vreau fete frumoase, cari să le înflorească viața atât de grea, pe când părinții lor vreau fete bogate. Predominarea frumosului asupra practicului, arată noblețe tineretului și a sufletului românesc. Tinerii lui Coșbuc sunt hotărâți să-și croiască ei soarta, iar nu să aștepte un bun venit pe deagata. Tineretul nostru muncește însă, mai mult decât iubește. Când nu-i vedem la lucru, sunt la îndeplinirea datoriei la care țin foarte mult.

Nu numai în cântecele de vitegie, dar și în celelalte poezii ale sale, apare ideea de datorie ca ceva sfânt. În această latură, el împarte omenirea în două tabere: lași și vitegi; primii sunt defăimați iar ultimii încununăți. Plânsul unei mame e sfânt, pe când a unui bărbat e odios. A trăi nu înseamnă a face umbră pământului, ci a lupta, chiar și atunci când nu ești convins de succes.

Coșbuc cunoaște toate cutele sufletului nostru de popor oprimat, dar îi și trăește adânc — ca nimeni altul — aspirațiile. Dacă condamnă atât lașitatea, sigur o face dându-și seama că ea nu încapă alături de luptă ce ne așteapta pentru scoaterea din besnă a neamului. Când ființa noastră este primejduită, nepăsarea, răbdarea chiar, este lașitate, o dezertare dela datoria de a trăi. Intr'adevăr când cineva își răpește izvoarele de viață a neamului, a-l tolera înseamnă crimă națională. Momentele de izbucnire contra lasității se văd în: Noi vrem pământ și Decebal către popor. În nici o literatură nu se vede revolta autohtonilor, contra năvălitorilor ca în acesta din urmă poezie, unde plâng până și cei din morminte pentru ogoarele prădate. Ca exemplu de viață ne-a dat eroul din: Moartea lui Fulger. Temele poetice ale lui Coșbuc, pot fi rezumate în două cuvinte: dragoste și eroism. Viața începe prin dragoste și sfârșește prin eroism. Moartea de erou înseamnă a înfrânge egoismul și a trăi pentru altul.

Coșbuc e viața morală, intensificată la maximum, am putea spune că este măsura sublimă a neamului nostru. Moartea de rând nu-l interesează, preaslăvește însă moartea ce conține

sâmburele unei fecundități morale. Religia e reazemul lui în fața morții fatale.

*Credința 'n zilele de-apoi
E singura tărie 'n noi.*

Cultul morților și al eroilor este mărturia noastră despre spiritualitatea creștină în care am trăit timp de secole. Din cele de mai sus, George Coșbuc apare ca cel mai creștin și național poet al nostru. Legendele lui cristalizează disciplina spirituală a bisericii, unde se vede încrestat conturul vieții naționale. Coșbuc este confundat în poporul nostru până la dispariția personalității sale în sufletul colectiv.

PANTEA TOMA

Bihorul pitoresc

„Cuibul Iubirii”

Există în țara noastră românească atâtea mici localități îmbrăcate frumos de natură, încât o nomenclatură a lor ar fi imposibilă deocamdată.

Dar ochiul omului, obișnuit cu marile splendori a vestitelor localități și stațiuni balneare, trece de multe ori nebagător de seamă pe lângă aceste varietăți ale frumosului natural.

Dela Brașov, peste Predeal în sus pe Valea Prahovei până la Ploești, din deltă dela Brăila în sus pe Dunăre până la insula Ada-Kaleh — ca să nu mai vorbim de defileul Dunării la Cazane — și dela Orșova, Băile Herculane spre Lugoj, litoralul Mării Negre cât și Moldova istorică, sunt numai și numai admirabile priveliști, cari farmecă văzul și încântă auzul. Urechea plecată asupra naturii aici, nu se mai satură a asculta iar ochiul, niciodată nu e mulțumit cu ceace vede.

Însă, localitățile de un vădit colorit pitoresc se resfrâng și în celelalte ținuturi ale țării. Așa de pildă, sunt Munții Apuseni și Munții Bihorului.

Noi, nu vom căuta să descriem aici comoara de frumuseți naturale a Băilor „Moneasa” și nici dărnicia naturii față de „Stâna de Vale” sau specificul pitoresc al sihăstriei dela „Izbuc”.

Vom căuta mai de grabă primele izvoare de unde Crișul Negru își umple albia cu apă și de acolo ne vom lăsa conduși de el printre stânci, tufișuri, peste pante mai repezi și văi mai adânci, spre câmpia Tisei cu nesfârșita-i panoramă.

În drumul lui spre câmpie, vom avea de văzut și de auzit multe. Apa, în sgomotul ei, ne va povesti istoria plină de jale a românismului de pe aceste plaiuri. Urmele documentare se vor ivi una câte una. Frumosul ne va înconjora mereu.

Așa, vom trece dela Vașcău în jos spre Lunca, Beiuș, apoi la Șoimii și ne vom îndrepta spre Tinca.

Scăpat dela Șoimii unde vestita cetate a Șoimilor pare a fi ultima lui barieră de împedecare, mugetul apei, sgomotoase până aici, încetinește, valurile se alină iar mișcarea apei se face mai domolă.

Suntem în plină câmpie!

Mai jos de Tinca, în vecinătatea comunelor Gurbediu și Căușd, a comunei Tăuț, pe care crișul o desparte în două și a comunei Girișul-Negru și Belfir, există o pădure de câmpie sau mai bine zis o „luncă”. Crișul formează hotarul de Miază-Zi al acestei păduri și se încolăcește ca un șarpe în jurul ei.

La intrarea Crișului prin defileu, facem cunoștință cu așa numitul loc: „Cuibul Iubirii”, unde intelectualii satelor mai sus amintite, cu bugete mai dezechilibrate și veșnic reținuți de serviciu, își urmează an de an cura lor de sănătate.

I se spune „Cuibul Iubirii” nu doar pentru că, oarecând, aici s'ar fi pecetluit vre-o taină de dragoste, ci pur și simplu, pentru că o femeie oarecare, româncă, originară din Girișul-Negru, care făcea comerț de zarzavațuri, s'a stabilit aci.

În timpul verii intelectualii din jur se adună mai în fiecare zi la acest cuib. Crișul și splendoarea locului oferă vizitatorilor cel mai delicios amuzament. Un pahar de „trominou” sorbit cu plăcere pe timpul arșiței solare, astâmpără setea și mărește apetitul pentru un pește fript la grătar.

Taberele de noapte ce se organizează în vederea pescuitului, întruchipează în ele fantezii, ce de multe ori, întrec pe cele din „o mie și una de nopți”. Muzica, unită cu celelalte frumuseți ce impresionează locul, îmbată pe om și-l face să uite de suferințele mărunte ale zilei.

Nu arareori, în sezonul de vară mai ales, acest loc este vizitat de vizitatori veniți din Oradea, Salonta, și alte părți a județului. Ba chiar și din București. Pentru toți aceștia,

casa negustoresei de zarzavaturi, așa mică cum este, servește ca loc de refugiu, loc de odihnă.

E așa de bine aici !

Departate de sgomotul strident al orașului modern, cu viața lui atât de trepidantă, departe și de satul cu viața-i monotonă, omul retras în mijlocul naturii, savurează cu plăcere delicia ce ea i-le oferă.

E așa de frumos la „Cuibul Iubirii“ unde mâna omenească n'a schimat întru nimic haina naturii. Slăbiciunea omului încercând să dreagă ceva aici, ar fi știrbit numai din pitorescul locului. Dunele de nisip, adunate de valurile apei — și cari formează cea mai frumoasă plajă — sclipesc ca pe coastele Argentinei. Din nisipul ferbinte ce scaldă în el razele de soare, odată cu căldura radiază zig-zaguri de scâlpiri. Pădurea care se întinde până la marginea apei, plaja cu stratul de nisip strălucitor și căsuța negustoresei de zarzavaturi unite într'un câmp de vedere, formează un tablou și o priveliște rară.

Și valea Crișului-Negru de aici a devenit pentru intelectualii din vecinătate, ceace odinioară, în cele apuse vremi, „Volga rusească“ pentru „țariștii moscoviți“.

Din susul și josul crișului, în dumineci și sărbători, pe seri cu lună și cer înflorit cu stele, urcă și coboară, încet, pe valuri line ale apei, bărci vechi de stejar antic, și în ele perechi de ambele sexe vâslesc molatec spre portul din „Cuibul Iubirii“.

La cotitura aceasta a crișului ele se opresc — de multe ori fără să vrea — căci cântecul sirenelor din Odiseea lui Homer le ispitește și le atrage spre portul din „Cuibul Iubirii“.

Apa lină, în tremurătura valurilor și în clăbucii de spumă făuriți pe la cotitura vadurilor, duce la înjosul fragmente de veselie din „Cuibul Iubirii“....

A. TĂUTANUL dela Criș.

SONET

Omagiu profesorului meu GEORGE BOTA

*Din depărtări, aducerea aminte,
Te strânge 'n ochii mei, ca pe-o comoară,
Și 'n fiecare clipă, mă 'nfioară,
De pe amvon, vrăjitele-ți cuvinte.*

*Așa cum te-am văzut odinioară,
Iconostasul gândurilor sfinte,
Icoana ta îmi străjuie în minte,
Și nu îmi lasă sufletul să moară.*

*In negura vieții, mi-ești altarul.
In fața cărui sufletu-mi se 'nchină,
Neprihănit să-ți verși asupră-i, harul.*

*Și 'n dorul meu de mistică lumină,
Ființei tale îi culeg nectarul,
De-apururi neumbrit de-a lumii vină.*

VERONICA PODGORNEI-HANEȘ

Pițigoi cu limbă „cultă”

— FABULĂ —

După VASILE MILITARU

*Un pițigoi, — al cărui tată cânta de-amar de ani în crâng, —
Dorind să-și schimbe felul vieții, s'ajungă domn cu mult belșug,
Fugi din crâng de lângă sat, —*

*Pe ale cărui ramuri vechi, flămând tătucul și-a lăsat, —
Și la oraș sburând în grabă, ajunse noaptea pe 'nserat...*

*A doua zi intră la școală cu profesori în limbi streine,
Să învețe câte și mai câte, cum nu putea învăța oricine!..*

Copilul a 'nvățat, ce-i drept

Și-ajunse pițigoi deștept,

*Cu, diplome de 'nalte studii, — într'un cuvânt un cărturar
Cum nu se mai găsea ca dânsul asemeni pițigoi sprintar!..*

Dar într'o zi prinzându-l dorul de sat, de-a tatălui figură,

De pițigoi cei cu care sburda odată prin răsura,

Porni într'un suflet să-i mai vadă...

Și-acum, pe cărturarul, iată-l,

Cu drag îmbrățișându-și tatăl.

*— Bonsoir, papa!... Gigantă clipă că pot în brațe să te strâng!
Parole d'honneur! Imi vine să și plâng!...*

M'a obsedat atâta dorul, să contemplez, locul natal;

Exclam zefirul să-mi aducă un splendid cântec de caval;

Trepidante răsărituri să-mi umple ochii de lumină,

Mirajii roze să mă 'mbete, culcat sub brânșa de sulfină:

Să mai mă soarbă, — când a ploaie melodiază 'n sbor prigorii,—

Văltoarele evanescente în care înoată roata morii;

Copil ca altădată, pur

Ș 'ascult cum ciocârliă sue, pe bolți lactee în azur, —

Serafic să mă 'nalț și eu iluminat spre Dumnezeu,

Asemeni unui fum de smirnă, fluid, care a putut scăpa

Drintr'o cristelniță de aur... Papa, iubitul meu Papa!...

— Dar în ce limbă dragul tatii, grăești aceste vorbe late?

Că eu, din toate câte spus-ai, n'am înțeles nici jumătate!..

— In limbă cultă, primenită, Papa, — cum mă 'nvățară anii!..

Așa cum tu vorbești acuma, abia de mai vorbesc ciobanii!..

Le savarez întreaga știință.. dinamitardele cuvinte;
 Și sub egida vastei mele culturi, voiui scrie un „Roman“,
 Voiui număra un „prim debut“... iar, peste câțva timp.. un an..
 Romancier distins, cu premii... om încercat și priceput
 Voiui scrie... scrie mult de tot... voiui scrie „al treilea debut“.

M'oi apuca să scriu recenzii, elucidând cărarea vremii
 Să tremure toți scriitorii de pana mea — și cum sunt viermii
 Striviți de sapă și casma,
 Nimic, vor fi în fața mea

Atunci bătrânul tată zice flăcăului, cu multă ciudă :
 — N'aș fi crezut c'a mea ureche aceste vorbe să le-audă !
 Amar e, dacă învățătura pe ori ce pițigoi îl schimbă
 Și-i dă o limbă desuchiată, uitându-și strămoșeasca limbă !
 De-om înoi-o dragul tatii, mereu, ca florile 'n pahar
 Pieri-va limba noastră, care-i neprețuit mărgaritar !

Un greer de pe-un mușuroi
 Privind chiorâș spre pițigoi
 A fost răspuns cu ironie :
 — Nu pițigoi toți, din carte, deprind o limbă fistichie,
 Ci numai proștii și 'ngânfații, — punându-și penele păune
 Nesocotesc și uită toată comoara limbii lor străbune
 Și nu-și dau seama bimbiricii, — acei scâlămbăiați și proști
 Că 'n zisa „limbă ciobănească“ poți spune tot, când o cunoști !

CONST. CARACUDĂ

Folklor din Bihor

Cules de: AMOS SEMPRONIUS GROZA

Inv. dir. Vârzarilor de sus - Bihor.

I.

Bădiță de dorul tău,
 Și asară am trecut prin tău ;
 Și tot nu m'am udat rău.
 Bădiță de a ta jale,
 Și aseară am trecut prin vale;
 Și tot nu m'am udat tare.
 Bădiță de-al tău bănat,
 Nici aseară n'am cinat ;
 Făr' pe pat m'am răsturnat.
 N'a zis nimeni hai și mâncă,
 Și apoi du-te și te culcă
 N'a zis nimeni, hai și cină,
 Și poi du-te și te-alină.
 Prinde maica a mă 'ntreba,
 Fată, fetișoara mea.
 Tu nu bei, tu nu mânânci,
 Numai tot în dor te strici.
 C'au mai fost așa iubiți,
 N'au fost așa despărțiți.
 Au mai fost așa lăsați,
 N'au fost așa supărați.
 Nu stă masa 'ntr'un picior,
 Nici fata într'un fecior.
 Lumea-i largă și întreagă,
 Și mai sunt oameni de treabă.
 Fie maică și-i întreacă,
 Că eu nu-mi găsesc să-mi placă.
 Fie maică de 'ntrecut
 Mie acela mi-a plăcut.

II.

Tu te duci bade sărace,
 Eu cu dorul ce m'oi face.
 Mândruță îi face bine,
 Că mai sunt voinici ca mine.
 Fie voinici ca iarba,

Dacă nu ești Dumneata.
 Fie voinici chiar o mie,
 Dacă nu-ți seamănă ție.
 Fie voinici chiar o sută,
 C'acea nu mă sărută.
 Fie voinici câț' or fi,
 Ca tine n'oi mai găsi.

III.

Du-te, du-te măi urâte,
 La casa cu fete multe.
 Nu veni la măicuța,
 Că n'are numai una
 Mă are numai pe mine,
 Și nu mă dă după tine,
 Și are numai una,
 După urât nu m'ar da,
 Nu gândi, bade c' îmi plăci,
 Că numai păcate'ți faci.
 Nu gândi c' îmi trebuiești,
 Că numai păcătuești.

IV.

Bădița s'a lăudat,
 Că e putred de bogat.
 Mă băgai la el în curte,
 Nu fu numai cu cucute.
 Mă băgai la el în casă,
 N'aflai nici scaun nici masă.
 Mă uitai pe sub părete,
 Nu fu numai iarbă verde.
 Mă băgai la el în tindă,
 Nu avu nici o oglindă.
 În cămară mă băgai,
 Și nimica nu aflai.
 Și numai o ghioabă spartă,
 Și cu fundul jos picată.

Mă sui în pod desculță,
Nu călcai nici pe o grăunță.

V.

La bădița sub părete,
Mult se ceartă două fete.
Una 'i hâdă dar bogată,
Una 'i mândră dar săracă.
Cea bogată așa zicea :
— Pe mine badea mă ia,
Imi dă tata patru boi,
Și o turmă mare de oi.
Cea săracă așa zicea :
— Pe mine badea mă ia,
Nu dă badea ochii mei,
Pe cei patru boi ai tăi.
Nu dă badea gura mea,
Pe toată averea ta.

VI.

M'a făcut maica ntr'o noapte,
Să iubesc fetele toate ;
Nevestele jumătate ;
Pe toate dracul le poate,
Numai una întotdeauna.

VII.

Câte mândre-s bihorene,
Toate-s dalbe pe sprâncene
Numai una 'i negricie,
Ș'aceia mi-i dragă mie.

VIII.

Mândra mea d'un an ș'o vară,
Mă roagă s'o iubesc iară.
Dară dracu a bolunzit,
Să iubești ce-ai părăsit.
Că nu's floare de ovăs,
Să iubesc ce-odată lăs.
Că n'us floare de săcară,
Să iubesc ce-am lăsat iară.

IX.

De doi ani de zile,
Badea nu mai vine.
C'a venit odată,
Ș'a bătut la poartă.
Nu știu ce m'aș face,
Să-l aduc în pace.
Să-l aduc pe lună,
Cu capela 'n mână.
Să-l aduc pe soare,
Inima mă doare.
Să-l aduc prin ceață,
La mândruța 'n brață.
Să-l aduc prin nori,
Brațele mă dor.

X.

Măi Mărie hai acasă,
Că bărbatu-i mort pe masă.
Las' să fie că nu-mi pasă,
Că am patru boi acasă ;
Și cu doi m'oiu mărita,
Și cu doi l'oui îngropa.

XI.

Mândra mea de două luni,
Mult mă poartă cu minciuni.
Mă poartă cu minciuni sara,
De-am îngălbenit ca țeara.

XII.

Știi tu mândră o nu știi,
Când eram noi doi copii,
Știi tu mândră de astă vară,
Amândoi mâncam o pară.
Iar acum s'avem cu sacul,
Nu ne-am da unul la altul.

XIII.

Câte mândre 'm avut eu,
M'ar putea pune birău.
Iară câte m'or lăsat,
M'ar putea pune jurat.

CRONICĂ — RECENZII

Vasile Bucur: „Preludii” (poezii)

Tip. Diecezană Oradea 1936.

Desinteresarea publicului pentru poezie în zilele noastre, se vedește din ce în ce tot mai accentuată. Cauze multiple au opus sincerității inimei plâsmuitorilor de versuri, un zid de granit, nelăsând să se strecoare nici o urmă de simțire aleasă.

Nu vom fi de părerea celor cari afirmă că cea mai principală dintre aceste cauze ar fi lipsa de creatori în poezie. Avem, slavă Domnului, o întreagă pleoră de tineri cari, ridicăși deasupra oricărui materialism, scot din lira inimei lor, stihuri, ce cuprind pagini întregi de reviste.

Nu lipsa de poezie a creat această punte de ghiață între cetitori și poeți, ci substanța poeziei adevărate, dela care s'a deviat atât de mult.

Azi, orice nechemat simte nevoia de a face poezie. Și ce poezie ? „O adevărată incurcătură de mațe”, nu altceva — cum spune Crevedia.

Dacă poezia, prin definiție, nu este altceva decât acea gamă de melodii elaborată dintr'un lirism ce aparține creatorului ei, melodiile culese cu antenele sensibilității sale din sfere, eterice menite să imprime în sufletul cititorului anumite stări sufletești, nu vom admite decât ca ea să se adreseze sentimentului, pentru a-l mobiliza și transpune în adevăratul sublimului.

Poezia modernistă, lepădată de tradiția artistică a predecesorilor, este o compilație a gândirii cu foarte rari nuanțări de spiritualism sentimental; iar creatorii ei, îndepărtându-se de etnicul specific rasei noastre, se apropie — în majoritatea cazurilor — de hermetismul poeziei franceze.

Iubitorii de frumos însă, nu pot părăsi, lumea imaginilor și a sensibilității alese, pentru a împrumută „un ton grav, de gong masiv” *

Așa se explică de ce freneticii ideologi ai poeziei moderniste, se uită cu amărăciune la destinul producțiilor lor și observă cu strângere de inimă cum cititorul le ocolește strădania multor nopți nedormite.

„O poezie dură, o poezie de granit”. Dacă astfel și-a putut caracteriza propria-i poezie, Hajdeu, care a recunoscut că nu poate crea ceva durabil în acest domeniu, ce altceva am putea spune despre poezia unor: Ion Barbu, Ilarie Veronica, Ion Vinea sau Camil Baltazar ?

Vor fi creat domniile lor o poezie nouă ca structură, intelectualistă, simbolistă, futuristă ori cum vrojiți a o denumi, dar o poezie care să se adreseze efectiv sufletului, asemenea celei creată de Alexandri, Eminescu, Vlahuță, Coșbuc, Crainic, în nici un caz.

Și apoi, nu avem destule științe abstracte ? De ce să mai fim torturați cu atâția termeni și simboluri cari își au locul în Fizică, Matematică, Chimie, Naturale și Filozofie ?

Astfel se explică de ce azi întâlnim cât mai puțini poeți consacrați cari să ne dăruiască o poezie în adevăratul înțeles al cuvântului și cât mai puțini cititori de versuri.

* E. Lovinescu despre poezia lui I. Barbu.

De curând ne-a parvenit volumașul de versuri al d-lui Vasile Bucur, intitulat „Preludii“.

Mărturisim dela început că autorul, învățător pe plaiurile Orădane, este o adevărată revelație. Pășind modest în arena poeziei cu acel admirabil „Calvar al răstignirii“, mănunchiu de sonete închinat Bunului Isus, Bucur ne dăruiește de data aceasta o comoară prinsă din seraficul spațiu dumnezeesc, un fascicol de raze de lumină, oglindite în scîlpirile unui suflet ales.

Prin specificul unei facturi de vers, carl nu s'a lăsat influențat de forma incoherentă a modernismului, acea derapare de la artă și bun simț, sub aspectul aparent al unei declanșări de vocabular, poemele ascund toată gama visătorului nostru tănăr.

Deaceea poezia d-lui Bucur este „*developare a clișeului vieții, spre a scoate clară, imaginea supremă a frumuseții*“

Pătrunsă de un sentiment religios, poezia aceasta se aseamănă, în parte, cu aceea a marelui Nichifor Crainic. Asemenea poemelor din „*Darurile pământului*“ poezia tănărului nostru atinge culmile unui lirism desăvârșit.

Cât de accentuat este misticismul credinței lui când exclamă:

Așa aș vrea de lume a mă desparte,
De-această lume de păcate plină
Și 'n lumea Ta de-apururea senină
Să las, Isuse, pașii să mă poarte.

(„*Dorință*“ pag. 26).

După cum vedem, poetul pare a-și trăi o dramă, de vreme ce nu se poate acomoda cu compromisul vieții. Iar această chemare a divinității își are explicația mai amplă în versurile:

Nu 'ntoarce fața Ta de către mine.
Tu, Doamne, care vezi și le știi toate,
Din labirinturi de 'ntunerc pline,
Din smârcurile lumii de păcate,
Inalță-mi, Doamne, suflleul la Tine —
Redă-i primordiala puritate.

(„*Rugăciune*“ pag. 29).

În majoritatea poemelor, găsim acest sentiment de piozitate, fie îndreptat către Dumnezeu Tatăl sau Fiul, fie către Fecioara Maria.

Un suflu de sublim creștinesc se degajă din toată poezia lui Bucur, apropiindu-ni-l prin aceasta tot mai mult, de sufletele noastre întinate de fărădelegi.

Să privim alt aspect al acestei poezii. Nostalgia dureroasă ce-l cuprinde la gândul că este desrădăcinat de satul lui drag, îl face să scoată accente de o arzândă dorință:

Aș vrea să prind, să strâng în brațe vântul,
Cu el s'alg în sat la noi acasă.
Dar nimeni nu-i în prag ca să-mi mai iasă
Și 'n van să mai săruji, la duși, mormântul.

(„*Nostalgie*“ pag. 15).

Și mai departe:

M'apasă greu a dotului povară...

Mă rod în suflet amintiri, rebele -
 Mi-e dor de așpîri tîrzii de seară,
 Mi-e dor de tot ce tu ascunzi în ele,
 Blagoslovită viață dela țară,
 Tovarășa copilăriei mele.

Iată poezia care-ți pătrunde în cele mai ascunse cute ale sufletului și te face să-i sorbi cu nesățiu, fiecare imagine, fiecare plastică intuiție.

Tocmai aci găsim marea diferență dintre modernism și tradiționalism. Primul, în haina ce și-a propus a o da poeziei, nu ne va putea fermeca nîcîcînd. Citită, poezia aceasta nu va putea impresiona lăuntricul ființei noastre, decât în măsura în care ne-am acomodat curentului.

Ce vrei altceva să găsiți în poezia lui Bucur? Lipsesc metafore, lipsesc imagini, comparații, suavitate sublim sau altceva?

Ce veți găsi în poezia intelectualistă a lui Ion Barbu mai mult decât în următoarele versuri:

Afară-i iarnă... huc vîntul... ninge...
 În odăița mea e cald și bine.
 La gura sobei stau și-ascult în mlne
 Ecoul gîlgăirilor din sânge.
 Cu ochii n'fipși în bulgări de rubine,
 Uitînd că iarna la fereastră-mi plînge,
 În vraja focului ce-acum încet se stinge
 Vieți-i văd nimernicia 'n sine.

(„Afară-i iarnă“ pag. 13.

Acestor gânduri înfiripate într'o zi de iarnă, la gura sobei, cine ar putea să le găsească vre-o scădere? Fie structura versului de o suplețe și elegantă demnă de admirat, fie modul de a interpreta „nimernicia vieții“ acestela pămîntești, în acest decor, poezia aceasta rămîne ca o mostră pentru edificarea cititorului, asupra întregului volum.

Lubirea, atît de mult cîntată de toți poeții timpurilor, pentru Bucur este „un haos de poeme“ iar amorul „sfînt cît nu se poate“.

Chemarea lui nevinovată răsună în adîncurile sufletului:

„lubito, vino cît mai este vreme
 Cît încă viața-mi nu e pe înserate.

Pentruca în zorii dimineții să asculte în luncă, împreună, cum svăcnește pulsul vieții și cum vibrează a naturii strună.

Și în înaltul zărilor albastre
 Pe-aripl de dor, în cînt de ciocărlie
 Alunecînd printre armonii de astre
 Sorbind parfum de flori de veselie,
 Sărutul sfînt al sufletelor noastre
 Să-l înălțăm lui Dumnezeu solie.

(„Sonetul dimineții“ pag. 10).

Degajată de orice hermetism, poezia lui Bucur curge limpede, urmînd gama unei tonalități cît se poate de armonioasă. De un lirism in-descriptibil, rezonanța ei străpunge sufletele, izolându-le pe creste nevăzute și necercetate de gîndirea rece a omului.

O sensibilitate delicată, presărată cu mărgăritarele unui duh creștinesc, la care se adoaogă o îngemănare de imagini iată ceceae face ca

poezia lui Bucur să fie savurată cu setea călătorului în arșița, de vară, în căutarea unui izvor răcoritor.

Ca o complectare, ținem să cităm ultimele versuri închinare Beiu-lui nostru, acestui slâp de granit în vâltoarea vremurilor, acestui cuib milenar de datini, credință și martiri.

Adresându-se Crișului Negru, care își duce de vracuri undele prin mijlocul acestui curat centru de românism, poetul exclamă :

Bătrâne Criș, tu singur știi mai bine
Aci ca și pe-aiurea alte ape:
Cine-a venit întâi și 'ntâi în tine
Să-și spele fața, turma să-și adape ?
Tu spune-i Tisei adevăru 'n sine.
Iar Ungurii din valu-i să-l desgroape.

(„Beiuș“ pag. 23).

Acest cântător al celor mai nobile sentimente, nu putea rămâne pasiv în fața atâtor versuri de revizionism.

Sufletul său de Român simte chemarea să plăsmuiască și în versuri sfânta idee de dretate pentru care luptăm.

De remarcat că, autorul „*Preludiilor*“ a adoptat ca formă a poeziei, mai mult „Sonetul“. Și ne mândrim că i-am descoperit o reușită impecabilă, versul fiind mănuit cu o rară ușurință.

Ca ultim cuvânt, am dori pe D-I Vasile Bucur mai activ. L-am dori cu tot sufletul printre colaboratorii „Crișului Negru“ revistă care s'ar mândri cu acest talentat poet, căruia îi întrevădem un viitor încununat de succese.

GH. LUȚĂ DRĂNICEANU

O. Densușianu-Fiul : „Stăpânul“

Apărut 1936, „Stăpânul“ este un roman de o valoare literară netăgăduită, așa încât n'ar trebui să scape niciunul iubitor de literatură bună.

Deși, în acest roman se tratează cu elocvență ingeniozitate o temă cu caracter politico-social, impusă de complexul unor strivitoare realități, spre a-l opune în încheere, — fie chiar în mod vizionar, — rezoluția remediatoare nu scade, dar nici nu periclitizează cu nimic valoarea lucrării.

Lucrarea este o înmănunchere perfectă de realități și într'o măsură f. redusă — dacă se admite și atât — o împletire abilă cu ireal. Și, în această înmănunchere, însoțită și animată de o dârză răzvrătire, provocată spontan de anomalia cotidiană promovată cu regularitate și convingere, își subliniază valoarea categorică. Evident, romanul are tendințe dictatoriale, — în încheere, și această latură, respective rezoluție, privește exclusiv pe autor, în vreme ce valoarea în sine rămâne tot atât de categorică. Meritul de a fi prins realitatea specific românească și de a fi pătruns-o până dincolo de înțelegerea comună, așter-

nută cu fidelitate, constituie un adevăr sau un fapt rar, care nu se poate tăgădui.

Un stil tare, fără exces de metaforă. Un stil aparent dur, nu prin sonoritatea categorică, ci prin concretizarea adecvată a realității. Este realitatea dură, strivitoare de dură și plastica concretizării dă această aparență. Subtilitatea; predomină și constituie nota generală. O prestață de stil echivalentă întâlnim numai în „Cartea dela Sant Michele“, a lui Axel Munte. Fiecare pagină este o justificare netă.

Fuguri de seamă: „Donici“ și „Mircea“. Primul, om de înaltă cultură, trecut prin grele încercări, își poartă tăcut în suflet povara unui destin mașter, împins pe pragul falimentului moral. Celalalt, magistrat, om de suflet, are pentru Donici o simpatie deosebită, pe care-l salvează din pragul falimentului spre a-i deschide drum nou în viață: — drumul gloriei sus preme. Donici, împins de nemernicia omenească într'un proces-murdar, este achitat de Mirea, contrar legilor, după care condamnarea era inevitabilă, căci: „dreptatea anumitor oameni era o logică pe care nedreptatea socială nu o cunoaște“. În momentul cedării se interpune Mirea. Se remarcă analogia de suflet și simțire, dar mai ales afinitatea intelectuală, uneori cu slabe accente de nefiresc.

Bine prezentată este societatea românească coruptă. „Banul, adevărat jertfa altora, adică femeile altora, adică drepturile altora, adică trudele și suferințele altora... Adunat în jurul tău, pentru folosul tău, conduse de tine, hrănindu-te pe tine... A, ce umilință! Ce înjosire!“ Banul predomină și ingenuche umil viața, ca și tâlhăria: „Furați, furați cu toții! Unii bani, alții încredere, alții voințe și talente, dar toți, deopotrivă, un lucru ce nu e al vostru și nici măcar nu-i aparțineți: vraga și lumina unui ideal!“

În fruntea norodului dezorientat și fără „călăuză“, un neîndurat „stăpân“ — „Donici“, — așa vrea Mirea (autorul), căci așa crede în izbăvire.

Este riscant și greu de identificat Donici, în vreun personaj politic actual, fiind pe deasupra oricărei asemănări. Este mai degrabă o viziune.

Nu lipsește nici drama erotică cu toate extravaganțele ei. Cartea, departe de a converti, este doar „simfonia unui suflet“, croit să învingă și să străbată, — uneori cu momente de declin, printr'o lume de compromisuri, ca în urmă să-i fie singura cheazășie de îndreptare, în închipuirea autorului.

GH. M. PĂUNESCU

Dr. A. Radovici. „Cum guvernează creerul“

edit. Universală București.

Citind cartea d-lui Dr. A. Radovici „Cum guvernează creerul“ ai impresia clară că d-lui a găsit cauza oficios a transformărilor sociale din ultimele decenii, punând ca bază determinantă evoluția și perfecționarea sistemului nervos a treptei biologice umane. Prefacerile sociale privite din punct de vedere biologic, apar în majoritate ca niște mutații terestre dar inexplicabile în adevărata formă de conducere a multor state și a diferitelor societăți omenești.

Timpurilor noi, le trebuie oameni (conducători) noi, din punct de vedere social, economic, sufletesc, cultural și chiar politic. Am putea spune, mai ales politic.

În societatea omenească, spre deosebire de alte societăți și conduceri, (animale) a intervenit ca factor determinant voința, rațiunea și conștiința sau cum le mai spune d-l Dr. Radovici cu un cuvânt „inteligența“.

Poate că tocmai asta a fost adevărata și în același timp și permanentă cauză a declinului atât moral, social cât și economic de după 1914—1918. După această dată au apărut schimbări, reforme, doctrine, care de care mai călăuzitoare, fără a se ști care ar putea fi cea care ar corespunde timpului și care ar fi putut avea rezultate dorite. Spune d-l dr. Radovici:

Că „fără a împinge legile biologiei și ale psihologiei dincolo de limitele lor, e cert că orice reformă care nu se integrează planului general de desfășurare al materiei viețuitoare și al manifestărilor ei sufletești e menită a fi mereu efemeră“.

Și explică mai departe pe baze de cercetare craniologică posibilitățile de remediere ale ori cărui rău. Pentru aceasta la exemplu tipic modul de funcționare al sistemului nervos și în special al creerului, întrebându-l aproape întocmai, în comparație de sigur. funcțiunile tuturor centrilor nervoși la diferite aparate de stat în funcțiunea socială. Așa : D-lul găsește în creer, luat ca unitate, un perfect și conștiincios prim ministru din un guvern oarecare; centrul vegetativ din creer corespunde cu un minister de interne ideal, care n'are altceva de făcut decât să indice ritmul de funcționare al aparatului său; creerul locomotor mijlociu care indică un perfect ministru al apărării naționale sau ministrul armatei și alte câteva comparații, făcute pe baze de analiză documentară, pentru a ajunge după ceea ce scoarța cerebrală cu toate circumvoluțiunile ei s'o compare cu un parlament.

Organismul social, care nu-i decât o simbioză a năvălitorilor biologice, și-a creiat și el în năzuința sa pe linia progresului; instituții pe care le putem omologa cu cele din sist. biologic.

„Cum guvernează creerul“ fiind capitolul de cea mai curentă actualitate, din lucrarea d-lui dr. Radovici, este succedat

pe acelaș plan de explicație și comparație de alte câteva capitole dintre care citez pe cele care corespund actualității: „Intre creier și suflet“ „Creier temperament și caracter“ „Creierul și psihanaliza lui Freud“, „Creierul și frica“, pentru a termina enumerarea cu capitolul „Ce ordine se poate stabili în lume“. Acest capitol este după cum spune d-l Radovici răspunsul întrebării pusă de d-l Prof. N. Iorga la universitatea liberă din Vălenii-de-munte. Citim și desprindem din acest articol cari sunt posibilitățile de orientare a societății omenеști și dacă se ține seamă de mecanismul de funcționare al creierului și în societatea omenеască. Nu se preconizează în această lucrare o absolută ordine, sau un echilibru social desăvârșit, pentrucă asta n'a fost și nici n'ar putea fi, deoarece, viața însăși nu este altceva decât trecerea mai rapid sau mai lent, dela un echilibru la altul. Se poate însă remarca din lucrarea d-lui Radovici dezastrul care plutește peste omenire, decând cu nouile perfecționări tehnice, cari nu se pot ocupa decât foarte puțin de persoană, ca atare. Că erau de așteptat prefaceri ca cele pe cari mai mult sau mai puțin le știm, e adevărat, dar ca o urmare firească a acestor prefaceri, trebuie să așteptăm salvarea societății umane din haosul social-moral în care se sbate de aproape patru decenii. Salvarea societății vine prin stabilirea ordinii în societate, și aci e cazul să aduc aminte de cele două căi prin care se poate stabili ordinea, ambele preconizate în lucrarea analizată. I. O armonie crudă, animală, unde forța pusă în slujba instinctelor asigură viața și reproducerea sau a II. O armonie determinată de creier și preconizată de filozofi și poeți. Pe aceasta din urmă crede d-l Radovici că numai oamenii de știință o vor putea pune în aplicare.

Valoarea științifică a acestei lucrări este atât de mare, în cât un rezumat al ei care să reprezinte cât de schematic concepțiile autorului ne pare aproape imposibil. De aceea, în numerele viitoare vom reveni cu dări de seamă, succesive, asupra fiecărui capitol, în parte.

Este o lucrare care se dovedește utilă ori cărui intelectual.

NIC. I. POPA

CRONICA REVISTELOR

Orientări. — Moinești, Bacău. Anul VI No. 4. Intre publicațiunile de provincie, revista grupului „orientări” de sub direcția D-lui C. R. Crișan, figurează cu siguranță, într'un loc de cinste. Trebuie remarcat interesantul studiu al D-lui C. R. Crișan, asupra „Forțelor culturii” care se impune atât prin originalitatea expunerii cât și prin bogăția și varietatea documentării. D-l C. R. Crișan, este fără îndoială, un gânditor profund, despre care odată și odată, cu siguranță va trebui să se țină seamă. — Cronica o susțin Dnii: Dr. C. Cojocaru, care se ocupă de volumul lui Andre Gide: „Intorcerea din Rusia” și D-l Paul Popescu, care se ocupă de un articol al D-lui Lucian Blaga, publicat în „Gândirea”: „Despre o semnificație metafizică a culturii”. Acest articol este fragment din Vol. III din „Trilogia Culturii” a d-lui Blaga. Ideile d-lui Paul Popescu, prin limpezimea lor, ne atrag. Definiția culturii, care — sigur — „nu este sforțarea de revelare a misterelor pe calea cunoașterii sau a plâsmuirii ci ridicarea lucidă a omului dincolo de mister, în cunoaștere și auto-plâsmuire, prin cunoaștere și creație, (creație mai ales)” este justă. Și adevărată filozofie trebuie să fie numai și numai, studiu și lucrare de luminare a drumului pe care omul se poate realiza conform destinului său”. Pe acest plan de acțiune, ideile d-lui P. Popescu se dovedesc a fi extrem de interesante și regretăm că nu cunoaștem în întregime studiul d-sale „Religia și Politică” pentru a ne putea orienta cu mai multă siguranță în sistemul d-sale de gândire.

Pământul. — Anul V No. 100 — 160 — Numărul de paști din harnicul hebdomadar al d-lui Eugen Cialăc, ni se prezintă într'o factură excepțională, într'o haină de sărbătoare. Colaborările distinse, între cari este suficient să amintim numele d-lor: P. S. S. Episcop Gherontie, Gr. Trancu Iași, Arhim. Scriban, G. M. Vlădescu, Coca Farago, T. Scarlat, Const. Răuleț, Ion Aurel Manolescu, Ștefan Baciu, etc. etc. — contribuiesc efectiv la ridicarea nivelului artistic al acestei publicațiuni de provincie — „Vitrina” d-lui E. Cialăc, deși câteodată ni se pare că este lipsită de o justă informație, este și de data aceasta destul de interesantă.

Decalog. — Anul II No. 26 — îndreptar creștin, politic și social. Apare la București, având director pe d-l Eugen Potoran și prim-redactor d-l Coriolan Gheție. În acest număr, pe lângă colaborările obișnuite, remarcăm semnăturile d-lor Gala Galation și I. Agârbiceanu. o revistă de doctrină creștină, bine scrisă.

Satul și Școala — Cluj — anul VI No. 7—8, Martie—Aprilie 1937 revistă lunară pentru educație și învățământ. Ultimul număr primit la redacție din excelența revistă a d-lor C. Encica și de D. Goga se menține din toate punctele de vedere la același nivel artistic, cu care ne obișnuise și în trecut. Un număr tipărit în admirabile condițiuni tehnice și cu o deosebită grijă față de conținut. În acest caet seamnează: G. Vâslan: „Serbarea arborilor și a păsărilor”, Dr. Al. Roșca: „Educația sexuală”; Fl. Stănică, colaboratorul nostru: „Nu opriți, ordonați!”; Ana C. Iencica: seamnează trei lecțiuni practice; C. Encica: „Lectura învățătorului”; Dimitrie Goga: „Literatura periculoasă”; d-l Gh. Tulbure, inspector general

primar, publică în continuare studiul: „Documente din trecul școlii primare în Ardeal”. O pagină juridică și o cronică destul de interesantă încheie acest număr. Între periodicele pedagogice din țară, este unul dintre cele mai bune. Repetăm indemnul nostru către toți cititorii, de a abona și sprigini.

Sănătatea — București — Dir. Dr. Sigmand Sigma. Într'un număr excepțional, închinat Primăverii, a apărut „Sănătatea” pe luna Mai. (No. 3 anul 1937). Cu un număr de pagini sporit, sumarul revestei „Sănătatea” conține studii și articole deosebit de interesante, care trebuie să fie citite de oricine. Notăm în fuga condeiului câteva din titluri: „Cartea cea bună” de Dr. I. St. Furtună; „Combaterea epidemiilor” de prof. Dr. N. Minovicu; „Higiena intimă a femeii”, „Înfărcarea sugacilor, curățirea sângelui primăvara, Pericolul infecțiilor inaparente”, de General Dr. Al. Papiu; „Astmul cardiac, Diabetul poate produce orbirea” etc. etc. Sfaturi igienice, rețete practice, îndrumări pentru frumusețe și sănătate etc.

„Sănătatea” are o rubrică de literatură, în care se publică versuri și proză, studii istorico-medice, etc.

Cu o înfățișare dintre cele mai frumoase, refăcută din toate punctele de vedere, „Sănătatea” este un adevărat sfetnic al tuturor, care nu trebuie să lipsească din nicio casă.

Un exemplar de 52 pagini, elegant ilustrat și imprimat, 20 lei.

Inmuguriri — Fălticeni — anul V — Nr. 4—5 — Revistă literară, artistică și socială. Director: Prof. Dr. Virgil Tempeanu. Redactor: Mihail D. Havriș. După o aproximativă întrerupere, își continuă apariția.

O bună revistă de provincie. D-l M. D. Havriș merită laude pentru sacrificiile pe cari le depune cu editarea ei.

Gorjanul — Ziar de informații și cultură. Apare la Tg. Jiu sub conducerea inimosului om de acțiune, cu un talental condeiu care este d-l Jean Bărbulescu. Un ziar de provincie care s'a afirmat cu tărie. — li dorim viață lungă.

F. N. R. — București — Seria II — Nr. 9. Apare sub conducerea d-l I. Al. Caragea. Militează pentru o dictatură naționalistă.

Națiunea. — Anul IV — No. 12—13, — ziar de înfrățire națională și susținere a elementului românesc. Apare sub îngrijirea unui comitet.

Acțiunea Buzăului — Anul IV — Nr. 107 — Dir. G. Pâslaru — Admirabilă tribună naționalistă. „Insemnările” d-lui Gh. Popescu, ca întotdeauna, vitoare și bine scrise.

Drapelul — anul IV. — Nr. 18 — Arad, — publicație săptămânală, independentă. Apare sub conducerea d-lui Vasile I. Ostoia.

Satul. — Anul VII — Nr. 78. — Revistă de cultură pentru popor. Dir. Andrei Udrea. Apare în condițiuni tehnice excepționale și cu un conținut variat și instructiv. O bună — chiar foarte bună — revistă pentru popor.

FLORICA VEREȘ n. TRIFA

În ziua de 26 Mai a. c. s'a stins din viață, în spitalul Central din Oradea învățătoarea Florica Vereș, soția învățătorului Vereș Teodor, din comuna Forău.

Decedata s'a născut în ziua de 30 Nov. 1909, în comuna Cheriș, jud. Bihor. A urmat cursurile școlii normale de învățătoare „Oltea Doamna“ din Oradea, luându-și diploma în anul 1928.

Dela această dată a funcționat ca învățătoare în mai multe comune din județul nostru, până în toamna anului 1935, când s'a stabilit, împreună cu soțul său, în comuna Forău. Aici a funcționat neîntrerupt până în momentul când a fost doborâtă pe patul de suferință, de necruțătoarea boală care i-a cauzat sfârșitul.

A fost una dintre învățătoarele care și-a depus întreg sufletul pentru școală, muncind intens și cu dragoste de carieră. De o modestie rară, retrasă din șgomotul cotidianului, în satul de munte pe care destinul i l-a hărăzit ultimul în apostolat, a înțeles să-și depună întreaga putere de muncă și de sacrificiu în serviciul școlii și al căminului.

Impresionantă în simplitatea ei, viața decedatei poate constitui simbolul existenței de nenumărate renunțări și gertfe, pe care o duce întreaga învățătorime.

Moare în vârstă de 28 ani, lăsând în urmă un soț nemângăiat și doi copilași în cea mai fragedă pruncie.

Pe mormântul ei, întreaga învățătorime a Beiușului depune prinosul unor sincere lacrimi de durere.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

POȘTA REDACȚIEI

D-l Grigore Someșanu, prof. Constanța. Revista noastră și-a înscris în programul ei de activitate publicarea a tot felul de articole de interes general. Scopul nostru nu a fost de adevini o revistă pur profesională. De aceea am îmbrățișat cu căldură orice fel de manifestare spirituală, din ori ce domeniu. În spiritul acestor vederi primim cu bucurie colaborarea Dv. Se cimentează astfel legătura sufletească, atât de necesară, între toate provinciile românești.

Primiți mulțumirile noastre pentru măgulitoarele aprecieri!

D-l Florian Stănică. Ertăți-ne că nu V'am putut răspunde personal. Numerii ceruși vi i-am expediat imediat. Avem credința că prietenia noastră va dura. Mai trimiteți-ne material. Coloanele noastre vă vor sta întotdeauna la dispoziție.

Cordiale salutări.

D-l V. Flueraș. Nuvela Dv. „Dinte pentru dinte“, nu s'a putut publica pentrucă — deocamdată — nu publicăm nuvele. Poezia „Într'o zi de toamnă“ va merge dar... la toamnă.

D-l Gh. Tolan. Poeziile Dv., scrise într'o factură prea modernistă, nu le-am putut publica. Trimiteți-ne altele. Contăm pe Dv. ca pe un vechiu colaborator.

D-l Pantea Toma. Articolul Dv., despre poezia populară, nu s'a publicat, pentrucă, după cum credem că ați observat, începusem publicarea seriei de articole ale D-lui D. Colțea, tot despre acelaș subiect. Credem că acest fapt n'a putut constitui pentru Dv, motiv de supărare.

Manuscrisul nu l-am păstrat.

D-l Ștefan D. Tepelea, Cu articolul Dv. „Folclorul muzical“ s'a întâmplat acelaș fapt. Trimisesem deja la tipar articolul D-lui Gh. Luță, publicat în numărul trecut.

Trimiteți altceva.

D-l Gh. Tătăroiu. articolul Dv. „Quem duodemus paedagogum fecerunt“, cuprinde pagini, cari chiar dacă sunt reale, sunt prea crude. De ce să semănăm disperarea în suflete?!

D-l Ioan Borza. „Școala viitorului“ este un articol interesant. Încercați să-i dați altă formă.

Dna Veronica Podgornei-Haneș. Sonetul „Pe ochii tăi“ se va publica.

Dnii: Gavril Crișan și Lucian Mustață. Din folclorul trimis de Dv., se va publica succesiv.

Dl. Ștefan Bală, „Problema satului românesc“ desbătută de Dv., a devenit, în timpurile din urmă, de un covășitor interes. Este suficient să amintim faptul că marele nostru gânditor Lucian Blaga, în discursul de recepție, la intrarea sa în Academie, a vorbit cu neconietată Dsale autoritate și — mai ales — competență, tot despre satul românesc, ca nucleu generator de energie spirituală. Încercați însă, să dați expunerii Dv. mai multă claritate spre a se publica în toamnă.

Rectificare. În numărul trecut al revistei noastre, dintr'o eroare de corectură, în articolul d-lui D. Tătăroiu „Poezia tradiționalistă și poezia modernă“ s'a strecurat o regretabilă greșală. Anume, s'a scris că volumul „La pașa vine un... oltean“ aparține lui Gh. Topârceanu, când în realitate este scris de D-l Florin Iordăchescu. Facem cuvenita rectificare.

Facem din nou un călduros apel către toți abonații noștri cari nu ne-au achitat încă abonamentul, să ni-l trimită fără întârziere. Ne luptăm cu greutăți materiale insurmontabile iar alt mijloc de existență în afară de abonamente — nu avem. Credem că de data aceasta vom fi înțeleși, fără să fim nevoiți a mai reveni.

Pe lunile de vară nu aparem. Proximuł număr al revistei noastre va apare în decursul lunei Septemvrie.

REDACȚIA.

CRIȘUL NEGRU

REVISTĂ DE CULTURĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: REVIZORATUL ȘCOLAR – BEIUȘ
REVISTA APARE LUNAR, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
DE REDACȚIE

DIRECTOR:
CONST. BORC

SECRETAR DE REDACȚIE:
MIRON MECHIU

ABONAMENTE:

ANUAL — 120 LEI

PENTRU INSTITUȚII 500 LEI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Ori ce corespondență, ce privește revista noastră, schim-
bul revistelor și cărțile destinate pentru recenzie se vor
trimite pe adresa: Revizoratul școlar Beiuș.*

*Redacția își rezervă dreptul de a introduce modificările
pe cari le crede de cuviință, în articolele primite.*

Manuscrisele nu se înapoiază. Cele nepublicabile se ard.

Colaborări se primesc până la 10 ale fiecărei luni.
